

En utbytestermin på Politecnico Di Milanos campus i Mantova

Innan avresa

Det finns många anledningar till att jag valde att göra en utbytestermin. Framför allt handlar det om att få omväxling och möjlighet att ta del av nya perspektiv, både när det kommer till utbildningen och vardagslivet. När jag sökte utbytet fanns det fortfarande mycket oklarheter kring möjligheterna för resa och närstudier på grund av covid. Det var dels av den anledningen jag valde att avgränsa mina alternativ till de europeiska universiteten. Valet av Politecnico di Milano kom dels från att det är ett universitet med ett bra rykte, speciellt inom arkitektur, med profilerade lektorer och intressanta inriktningar, och dels för att Italien kändes som ett härligt land att bo i.

Inom arkitektur finns flera olika studios på flera campus på PoliMi. Förutom vid huvudcampuset i Milano kan man läsa arkitektur vid Lecco och Mantova, där inriktningarna är mer specificerade. Jag valde inriktningen Architectural Design and Historical Context som man läser i Mantova. Utbudet av kurser innehöll bland annat en omfattande kurs i modern arkitekturhistoria, samt själva projektkursen som just handlade om hur man kan arbeta med arkitektur i relation till en historisk kontext. Denna studio handledes förutom de ordinarie lektorerna vid Politecnico av Eduardo Suoto de Moura, samt flera andra portugisiska arkitekter, vilket var ytterligare anledning till att jag valde PoliMi.

Eftersom utbytet skedde inom Europa krävdes inte några större förberedelser. Jag behövde säkerställa att jag fick min tredje dos covidvaccin innan avresa, eftersom Italien hade kommit längre med sin vaccinering och därför krävde tre doser för inresa, vistelse i offentliga miljöer, etc. Terminerna vid Politecnico ligger senare på året än de på KTH. Jag var från början antagen till höstterminen, men då detta skulle innebära att jag inte kunde påbörja vårterminen på KTH så fick jag möjlighet att byta. Detta medförde också att jag fick en lucka mellan att terminen på KTH avslutades i slutet av december och terminen i Italien började i slutet av februari. Jag utnyttjade denna tid genom att bland annat börja studera lite italienska, även om de kurser jag läste var på engelska.

Ankomst

Jag kom till Mantova ganska precis en vecka innan studiestart. Det fanns inget organiserat mottagande, däremot hade jag fått kontakt med några av de andra som skulle göra sitt utbyte där, så jag hade möjlighet att träffa dem. Campuset vid Mantova är litet, och har endast kurser inom arkitektur, med ungefär 100 studenter per läsår. Som jag förstod det är det inte jättevänligt att det kommer utbytesstudenter just till Mantova. Den här terminen var vi sju, men förra året var bara en. I Mantova fanns ingen introduktionskurs eller liknande. Det anordnades en introduktion och mottagande i Milano för samtliga utbytesstudenter, men den fokuserade såklart på Milanos campus. PoliMi har dock en fadderorganisation som de kallar för "buddy-system", där man frivilligt anmäler sig och kan få kontakt med någon som studerar samma program.

Ekonomi

Utbytet i Italien omfattas av Erasmus-programmet och man får möjlighet till ett stipendium om ca 500 euro per månad. Generellt sätt skulle jag säga att kostnadsläget i Italien är lite lägre än Sverige, men att det kan variera ganska mycket. Över lag är det ganska likt. Att resa med tåg och buss kostar ungefär lika mycket som i Sverige, men för vissa sträckor finns t.ex. dagsbiljetter och då kan man resa ganska långt väldigt billigt.

När det kommer till mat är prisläget likt det i Sverige. Skafferivaror, frukt, mejeri, kaffe kostar ungefär lika mycket, medan saker som kött och alkohol ofta är billigare. Däremot finns det ofta möjlighet att

handla mat på marknader på ett annat sätt än i Sverige, och där kan man hitta matvaror av hög kvalitet till bra priser. En nackdel, som dels berodde på att jag bodde i en liten stad, men troligen gäller hela Italien i någon utsträckning, var att utbudet för det mesta är begränsad till råvaror i det italienska köket. Det kommer man ganska långt på, men om man till exempel vill laga asiatisk mat kan det bli lite krångligare att hitta rätt saker än i Sverige.

En annan sak som skiljer sig väldigt mycket är att Italien i väldigt stor utsträckning fortfarande är kontantberoende. Även om det i de flesta fall går att betala med kort kan man ibland få lite sneda blickar när de tvingas plocka fram kortläsaren som oftast ligger bortpackad i någon låda. Det är också väldigt vanligt när man är på en bar eller en restaurang att restaurangen inte vill dela på notan, utan en person får betala och sedan får man lösa det sinsemellan, och då kan det vara bra att ha lite kontanter. Återigen kan det handla om att jag bodde i en mindre stad, men jag stötte även på det när jag var ute och reste i landet.

Boende

När det kommer till boende var det som alltid lite svårt att lösa. I Mantova fanns ganska många hyresbostäder tillgängliga som man kan hyra utan kötid, problemet är att det är väldigt svårt att få hyra dem kortare tid än ett år. Det är också vanligt att dela lägenhet, enligt mig mycket vanligare än i Stockholm. Det är ett väldigt billigt alternativ men kan vara svårt att hitta en sådan lösning innan man kommer dit. Universitetet i Mantova erbjöd studentboende till ett väldigt lågt pris, ca 250 Euro per månad. Då hyr man ett mindre rum på kanske 20-25 kvm som man delar med en annan person. Dock fanns ingen tillgång till kök i det boendet, varken i rummet eller delat i huset, men detta var nog ett märkligt undantag och gäller inte generellt för liknande studentboenden.

Min uppfattning är att boende är någonting som man enklast löser på plats, Italien är inte alls lika digitaliserat som Sverige är och det syns när det kommer till bostadsförmedlingen. De flesta studenter jag pratade med hyr in sig på hotell, airbnb eller liknande, för att sedan på plats försöka lösa boende. Det gör man lättast genom att besöka en mäklare för hyresrätter, en immobiliare affitto. Jag försökte ringa och maila några av dessa från Sverige, men fick inget svar. I efterhand förstod jag att den mesta kommunikationen sköts på whatsapp, och inte via mail. Så ett tips är att försöka höra av sig till några hyresförmedlare den vägen. Förmodligen får man fler svar om du skriver på italienska.

Lägenheterna är billigare än i Stockholm, men är generellt i lite sämre skick. Oftast relativt fräscha men med lite konstiga lösningar i form av hemmasnickrade ombyggnationer, halvplan, och smala trappor. En central studio-lägenhet kostade i Mantova ungefär 400-600 Euro i månaden. Jag hyrde en airbnb första månaden för att se vad det fanns för möjlighet att hitta något på plats. Jag lyckades inte med det, men kunde däremot komma överens med mina värdar att hyra direkt av dem och få ett lägre pris. Jag betalade 640 Euro i månaden, men då ingick el, internet och till och med städning varannan vecka. Dessutom var de väldigt flexibla när det kom till uppsägning, vilket var tacksamt eftersom det var ganska otydligt när terminen skulle ta slut.

Universitetet och studierna

Själva universitetet skilde sig väldigt mycket från KTH. I kort skulle jag säga att arkitekturstudierna vid campuset i Mantova är mycket mer traditionella, och det är över lag ett större fokus på de akademiska aspekterna än de som rör utformning eller projekt. Medan vi på KTH försöker väva samman teori och praktik upplevde jag det som mer separerat på PoliMi. Om man arbetade med teorier kring arkitektur gjordes det oftast i form av seminarier eller uppsatser, medan designprojekten i allmänhet handlade om att lösa praktiska frågor, inte nödvändigtvis med någon större konceptuell idé bakom.

Den här uppdelningen avspeglas också i studieupplägget. Under den terminen jag läste var det bara två s.k. intensivveckor som avlades åt regelrätt projektarbete. Sedan förväntades man arbeta med projektet ytterligare, samt att vi i andra kurser hade projektliknande uppgifter, men det gjordes då

utöver schemalagd tid, men var obligatoriskt. Studieupplägget var också väldigt traditionellt i den mening att kursens upplägg inte var särskilt fritt. Precis som på KTH läser man alla kurser parallellt, men de flesta kurserna är i sin tur uppdelade i flera moduler, som även de löper parallellt. Det kan därför vara ganska svårt att hålla reda på allt som ska göras, och när det ska vara färdigt. Alla kurser avslutas sen med en muntlig tentamen, ett slags förhör. Det utgjorde oftast ungefär hälften av bedömningen för kursen, men var också ett tillfälle att höja sitt betyg i några av de genomförda modulerna.

Det är väldigt stort fokus på grupparbete och när det kommer till projekten var det inget som var individuellt. När jag frågade mina vänner som läst hela sin kandidat på PoliMi verkar det vara väldigt ovanligt med individuella projekt, som är norm på KTH. Dessutom finns ingen tradition av att presentera sina projekt, utan man arbetar med projektet som vanligt, skriver ut det och gör en digital inlämning, men i stället för en pinup eller presentation lägger man utskriften på ett bord, och läraren och assistenterna gör en inspektion, ställer ibland några frågor, och gör en bedömning utifrån det. Alternativt skickar man in sitt arbete och får några punktfrågor ställda på det muntliga förhöret, men det var aldrig en regelrätt presentation av projektet i sin helhet med övergripande koncept och efterföljande kritik.

Också själva campuset och byggnaden skilde sig åt, terminen på PoliMi fick mig att uppskatta vad vi har tillgång till på KTH. Det fanns ingen ritsal eller studio space, utan bara mindre arbetsrum med ett tiotal bord, där man kunde sitta och jobba i mån av plats. Totalt kanske 100 arbetsplatser på hela skolan, där det går ungefär 600 elever. Det fanns ett litet bibliotek, den mesta litteraturen var på italienska, men där fanns vissa arbetsplatser. Det fanns inget direkt kök eller matsal på skolan, men ett fåtal mikrovågsugnar. Det fanns inte heller någon plats för att sitta och äta inomhus, men som tur var är det oftast fint väder och man kunde sitta på innergården. Föreläsningssalarna hade fast möblering, som var ganska trång och trög. Skicket på både byggnaden och möblerna var väldigt annorlunda mot KTH, där standarden å andra sidan är väldigt hög. Kort sagt var universitetet inte en plats där man alltid kunde sitta och jobba, utan för det mesta pluggade jag hemifrån, och var bara på universitetet när det var föreläsningar eller när jag jobbade i grupp.

Studietempot var mycket högt, och till skillnad från KTH hade vi obligatoriska föreläsningar i stort sett hela dagarna, varje dag. Utöver det förväntas man lägga ungefär en arbetsdag egna studier per dag, vilket gör att man får plugga mornar, kvällar, och helger.

En annan väldigt stor kontrast mot KTH är relationen mellan student och lärare. Även i detta avseende är PoliMi mycket mer traditionellt. Dels är lärartätheten mycket lägre, i de flesta kurser var det en eller två lärare på alla 100 elever. Utöver detta finns det oftast ett par lärarassistenter, men det är inte alltid de kan vara till hjälp. Dessutom önskar de fortfarande att större frågor kollas av med huvudläraren. Även om de flesta lärare är tillmötesgående och trevliga när man pratar med dem one on one så är relationen över lag mycket mer formell. Jag upplevde att det fanns ganska låg tillit till studenternas kunskap, och om någonting inte sades antogs ofta att den kunskapen saknades. Generellt upplever jag att studentens kompetens tas på större allvar på KTH, och man har generellt sett större kontroll över sina studier.

Något som tyvärr också var väldigt vanligt var olika härskartekniker, i synnerhet kring intensivveckan i studio-kursen. Mycket handlade i min mening om att etablera en maktrelation mellan lärare och student, och det placerades oftast större vikt vid närvaro, lydnad, och grupparbete, än faktiskt resultat i form av ett intressant projekt. Exempelvis kunde formatet eller tiden för en inlämning ändras utan varsel och den mesta informationen förmedlades via krita på svart tavla sent på kvällen, så om man gick hem tidigare missade man den. Lektorerna kunde också anteckna vid vilken tid man kom och gick, och därefter göra avdrag på betygen. Då handlade det alltså inte om att man spenderade mindre än 8 timmar på skolan, utan snarare om att man inte stannade hela kvällen. Det här var mest utpräglat i studio-kursen, men även i de andra kurserna var informationen ofta knapphändig; vi fick till exempel inte något kurs-pm eller information om upplägget i skrift i de flesta kurser. Ett annat exempel från

kursen i historia var att jag fick tipset från en annan student att studera årtal efter vad som sagts på föreläsningarna, och inte i kurslitteraturen, då lärarna ibland hade fel år noterat, och det felaktiga årtalet var det som rättades efter. Alltså; relevansen placerades ofta inte vid faktisk kunskap eller prestation, utan ofta var lydnad och närvaro viktigare.

Jag är inte säker på hur väl det här återspeglar studierna vid andra campus, även om jag tror att de generella dragen med den här typen av mycket mer formell och traditionell relation mellan lärare och student sitter djupt i universitetskulturen. Sammanfattningsvis kan man säga att upplägget var väldigt styrt, med ett väldigt exakt format, område, och layout förutbestämt. Detta gäller för uppsatser, men också för utformning av exempelvis slutinlämning. Jag upplevde att mycket styrdes av att lärarna snabbt skulle kunna gå igenom materialet. Om man exempelvis bröt mot layouten som hade angetts gjordes avdrag på betyget och man fick en mindre noggrann bedömning. Till skillnad från det ofta väldigt fria och flexibla upplägget på KTH har man mindre kontroll över sina studier, dels i form av att kurserna är detaljerat planerade, men också att man oftast jobbar i grupp. Med det sagt finns det alltid möjlighet att styra i viss mån, och vissa kurser var bättre än andra på den fronten.

Kurser

Mitt val av den här inriktningen kom dels av en önskan att få en fördjupning i de ämnen vi fokuserade på under de första tre åren på KTH, framför allt arkitekturhistoria. Även om upplägget och metoderna ibland var tveksamma tycker jag att jag fick möjlighet att göra den här fördjupningen. Men med det sagt tror jag att jag hade kunnat tillskansa mig mer kunskap om upplägget var mer flexibelt och optimerat sett till den tid jag behövde lägga ner.

Jag läste fyra kurser;

099656 Aesthetics 4 HP. Behandlade filosofi och teori kring estetik, ganska stort fokus på fenomenologi och relationen mellan estetik och arkitektur och konst.

053320 Sustainability and the Built Environment 8 HP. Motsvarar ungefär en teknikkurs, med stort fokus på uppvärmnings- och ventilationssystem i byggnaden. Kursen hade två lärare som hade område vardera, och de skilde sig åt ganska mycket. Den ena hade ett väldigt tekniskt perspektiv, och gick igenom fysikaliska grundprinciper och härledde formler för tex. värmeöverförelse genom konduktion, konvektion och strålning. Den andra läraren hade ett mer filosofiskt perspektiv, och föreläste om allt från Heidegger till FNs klimatmål och individens roll i klimatomställningen.

054462 History of Architecture 12 HP. Fokuserade på modernismens arkitekturhistoria, och relationen mellan arkitektur och konst. Kursen var mycket omfattande med målet att täcka i princip allt inom modernismen, från tidigt 1800-tal till sent 1900-tal.

057212 Architectural Design in Historical Context Studio 10 HP. Som beskrivet ovan bestod det av två intensivveckor där vi gjorde ett designprojekt i grupp om fem personer. Utöver det fanns mindre individuella uppgifter där vi skulle göra skisstudier av en tilldelad byggnad och en referensstudie av en annan. Det här var alltså inget man valde själv av relevans för ens projekt, utan någonting man blev tilldelad.

Generellt tyckte jag att kursernas omfattning inte alltid motsvarade hur många poäng den innehöll, något jag har hört fler säga om andra universitet i Italien. T.ex. var momenten i historia-kursen en salstenta som omfattade all arkitekturhistoria från början av 1800-talet fram till slutet av 1900-talet, en dokumentär på 15 minuter om Carlo Scarpa, en uppsats på ungefär 10 sidor, och utöver det ett muntligt förhör. I min mening krävde det betydligt mycket mer tid än vad en kurs på 12 HP bör göra.

Staden och landet

Italien har en fantastisk rik kultur, både när det kommer till mat, konst och arkitektur. Det är en kultur som jag tror att de flesta är ganska bekanta med, även om man inte har varit i landet. Med det sagt fanns det ganska många saker som förvånade mig, jag hade nog tänkt att Italien var mer likt Sverige än det på vissa sätt var. Som jag nämnde ovan var en sådan sak beroendet av kontanter. Till detta kan tilläggas att systemen för betalning, både i affärer, barer och restauranger, kan uppfattas lite krångligare än i Sverige. Allt det som gör italiensk kultur härlig; spontaniteten, passionen, rörligheten, kan också ibland vara lite frustrerande i vardagen.

Utöver det ekonomiska var en sak som förvånade mig att många inte pratar någon engelska, det gäller även i servicebranschen. Om man är i en mindre stad som mest har lokala turister kan man till exempel inte förvänta sig att servitören eller hotellpersonalen kan mer än två-tre ord engelska. Eftersom staden jag bodde i var väldigt liten var det i princip ingen utanför universitet som kunde någon engelska över huvud taget. Därför kan det vara bra att träna upp lite grundläggande italienska så att man i alla fall kan klara sig i vardagen.

Jag skulle tipsa om att resa inom landet så mycket du kan. Det finns oftast väldigt enkla förbindelser mellan olika städer, och nästan varje ställe oavsett storlek har en intressant historia, bra museum, och är oftast födelseplats för åtminstone en eller två klassiska maträtter.

Fritid och sociala aktiviteter

Som sagt var studietempot väldigt högt där jag läste, så tiden utanför studierna var begränsad. Det gjorde dock att jag verkligen försökte tillvara på min fritid, och jag passade på att resa så ofta jag kunde. På campuset jag var fanns det en liten grupp studenter som anordnade dagsutflykter med arkitektur-tema. Dessa var gratis, och jag åkte på en av dem, där vi såg Aldo Rossis kyrkogård utanför Modena och besökte Parma. Något av det bättre med Mantova var läget, det är nära till Milano, Gardasjön, Venedig, och Toscana. Därtill finns det ganska mycket bra muséer i staden. Mitt tips är att planera aktiviteter och resor i god tid, så att man kan hitta på saker så fort man får tid över. Eftersom vi var en mindre grupp utbytesstudenter som alla bara var där för terminen umgicks vi ganska mycket och gjorde många resor tillsammans. Men jag lärde också känna många av de studenterna på plats. Det höga tempot var bitvis jobbigt, men gjorde också att hela klassen blev en ganska sammansvetsad grupp, och så fort det fanns möjlighet var det alltid någon som ville hitta på något, så länge man är öppen och flexibel.

Hållbarhet

Resan till Italien går att göra med tåg, men det kan vara svårt att göra till ett pris som är lägre än den ersättning KTH erbjuder. Jag valde att flyga då det var betydligt billigare och det gav mig viss flexibilitet både vid resan dit och tillbaka till Sverige. När det kommer till maten så är som sagt de flesta råvarorna i affärerna sådant man använder i det italienska köket, vilket också innebär att mycket är relativt närproducerat, i alla fall från inom landet. Dessutom finns det som jag nämnde ovan gott om marknader. För resor inom landet fungerar tågen väldigt bra. Jag tycker att man hör en del om att tågssystemet ska vara väldigt bra i Italien, och det stämmer till viss del, men generellt skulle jag säga att det är på samma nivå som det Svenska.

Rekommendationer och övriga reflektioner

Även om den här inriktningen på PoliMi arkitektprogram är intressant är jag inte säker på att jag kan rekommendera att välja campuset i Mantova. Jag känner att jag fick lära mig en hel del intressanta saker som jag nog inte tagit mig tid att lära mig annars, men sett till den tiden jag behövde lägga ner skulle jag förvänta mig att få mer utväxling. Med det sagt kände jag att det fanns goda möjligheter till gemenskap på ett sätt som kanske hade kunnat vara svårare på ett större campus, och även om utbildningen är viktig är de sociala aspekterna en minst lika stor del av ett utbyte.

Mina tips i korthet:

Plugga in lite grundläggande italienska, det som krävs för att klara sig i vardagen.

Kolla boende i god tid, sök upp immobiliare och kontakta dem på italienska på whatsapp.

Utnyttja marknaderna för att hitta bra och billig mat.

Planera saker att göra i god tid, så att du snabbt kan hitta på någonting när du får tid över.

Om studierna eller studiemetoderna är påfrestande, försök att se det utifrån och tänk på att du bara är där tillfälligt. Ta stöd av dina vänner på skolan. Försök att dra lärdomar av det negativa för att uppskatta allt som är bra på KTH, och tvärtom ta vara på allt som du upplever är bättre på PoliMi.

Besök mycket muséer! De flesta städer har åtminstone ett riktigt bra museum med framför allt fantastiska konstsamlingar. Det hänger nästan alltid någon da Vinci, Giotto, eller Botticelli i något hörn. Om man visar upp sitt PoliMi-kort får man oftast gå in gratis. Är man intresserad av konst är Uffizi i Florens ett måste.

Passa på att testa all bra lokal mat! Drick mycket espresso, ät pistage-gelato ofta, testa pesto i Genova, bolognese i Bologna, balsamico i Modena, och åk till Toscana, det är nära, billigt, och extremt gott.